

Gárdonyi Jenő

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: **Felülvizsgálják a műemlék-épületek jegyzékét**

Cím: **A NEB vizsgálata sok tervszerűtlenségre vetett fényt**

Forrás: **Magyar Nemzet, 1961. máj. 9.**

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

425.940.25

"1961"

Államunk nagy áldozatokat hoz az ország műemlékeinek megóvására, restaurálására és fenntartására. Az utóbbi években a lakosság is lelkesen, sok munkával vett részt kulturális, történelmi, építészeti emlékeink helyreállításában. Mutatkoztak azonban olyan jelenségek, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a műemlékvédelem területén akad felelőtlen intézkedés, felesleges pénzfeleslítés. E jelenségek okainak felderítésére a Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálatot rendelt el.

Budapesten műemlékekben leggazdagabb az I. kerület, ahol egészen kis területen mántegy 230 műemléket tartanak nyilván. Az I. kerületi Népi Ellenőrzési Bizottság nagy létszámú munkabizottságot alakított és ennek segítségével végezte el a kerületi műemlékek helyreállítási körülményeinek a vizsgálatát. Az erről szóló jelentést megvitatta a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és számos figyelemre méltó megjegyzést fűzött a jelentéshez.

Felújították, de omladozik

A vizsgálat általános megállapítása az volt, hogy a Fővárosi Műemlék Felügyelőség sokszor túlzott követeléseket szab, nem veszi figyelembe a gazdaságos megoldás lehetőségeit és az ország teherbíró képességét. A műemléképületek helyreállítása sok tízmillióba került. A hibás műemléki feltárások, tervezések miatt gyakran fordultak elő igen tekintélyes hiteltúllépések. A felsorolt példák között szerepel a Móra Ferenc utca 2-4. számú műemlékház, amelyet **felújítottak, de a homlokzata, amely műemlékké tette, ma is omladozik.** A Vám utca 7. számú épületet műemlékké nyilvánították ugyan, de nem tartozik az értékesebb objektívumok közé. Az épület mai helyzetében gátolja a környék rendezését, **lehetetlenné teszi a korszerű közlekedést.** Már harmadik éve folyik a vita, lebontsák-e az épületet, vagy sem. Az Apród utca 1-3. számú ház felújítása 5-6 millió forintot igényel, ugyanakkor a **helyreállításnál nem biztosítható az épületben levő lakások használata.**

A Népi Ellenőrzési Bizottság jelentésében kifejti, hogy a budapesti műemlékek helyreállításánál sokszor tapasztalható **tervszerűtlenség.** Az alapos előtanulmányok hiánya és a kivitelezés elhúzódása igen nagy **költségtöbbletet** okoz. Csak néhány példa az elmúlt időkből: a Dísz tér 12., a Döbrentei utca 9., az Úri utca 52. számú műemlékházaknál egyenként **1-1 millió forint hiteltúllépés** történt. A Tárnok utca 5. számú műemlékház restaurálása 700 000, a Tánacsics Mihály utca 15. számú 200 000, a Szalag utca 20. számú műemlékházé 180 000

forint költségtöbbletet okozott. A vizsgálati jelentés egész sor példát említ fel arra vonatkozólag is, hol történtek a műemlék helyreállítások kapcsán **felesleges pénzkidobások.** Az Úri utca 58. számú ház helyreállítását például háromszor kellett megtervezni és ez 150 000 forint felesleges kiadást okozott. Az Úri utca 38. számú épületnél az **állandóság után derült ki, hogy fődémcseré szükséges és ez jelentősen emelte a költségeket.** A Tárnok utca 5. számú ház helyreállításánál 150 000 forint felesleges költség keletkezett azáltal, hogy hússzor annyi törmelékkel kellett elszállítani, mint amennyire számítottak.

Elfelejtették a feljárt

Rengeteg pénzbe került a műemlékek nyilvánított házak egyikében, másikában a lakások helyreállítása. Megtörtént, hogy a régi várfal kiszabadításánál úgy emelték ki a földet, hogy a falak a levegőben lógtak és erre az elszállított jelentős földmennyiséget újból vissza kellett hordani.

Túlságosan hosszú ideig tart egy-egy műemléképület restaurálása. Egyes házaknál négy évig is elhúzódik a munka és ilyenkor az építési anyagokat, az állványzatokat feleslegesen kötik le. Igen gyakran előfordul, hogy a szépen helyreállított műemlékhomlokzatok mögött minden komfortot nélkülöző lakások maradnak. Ez történt a Bécsikapu tér 1. számú háznál is, amelynek homlokzat helyreállítása 400 000 forintba került, számtalan műemléképület **a helyreállítás után felnedvesedett,** ami a kivitelezés rossz munkáját mutatja.

Egyes házakban viszont túlságosan nagy költséget fordítottak a lakások helyreállítására. Az Úri utca 31. számú ház egyik lakásában 20 **négyzetméter pácolt faburkolatot építettek be,** holott ezt semmi műemlék jelleg nem indokolja. Az Országház utca 13. számú ház egyik lakásában nagy költséggel felújították a díszes mennyezetet és a falfaragású szobaajtókat. Több házban 100 000 forintos költséggel **freskókat, falfestéseket tártak fel és a füstölő kályhák kormától ezek a falfestmények tönkremennek.** A Tánacsics Mihály utca 15. számú ház 200 000 forintos költségtúllépését a feltárás és tervezés hiányosságai okozták. A tervező ugyanis úgy készítette a restaurálási tervet, hogy a ház udvarának szintjét az utcai csatorna alá mélyítette. Természetesen új tervekkel kellett készíteni, mert a csatorna nem vonulhatott a felszín felé. Ugyanennél a háznál a lépcsőházat a restaurálás befejezése után újra állványozták, hogy az összhatást javító párkányt húzzanak rajta. A Dísz tér 12. számú épületnél **elfelejtették megtervezni a padlásfeljártot.**

A tanács intézkedik

Az I. kerületi tanács végrehajtó bizottsága a jelentés megtárgyalása során állást foglalt amellett, hogy a **várbeli műemlékek helyreállítását 5-6 éven belül fejezzék be.** Epp ezért szükségesnek tartja, hogy a műemléki helyreállítás ütemtervét dolgozzák ki. Fontos, hogy egyesítsék a műemlékek helyreállítására szolgáló hitelforrásokat. Gondot kell fordítani arra is, hogy a lakásul szolgáló műemléképületek helyreállításakor **korszerű lakásokat is létesítsenek.** Javasolták, adjon ki a kormányrendeletet, hogy az archeológiai szempontból fontos területeken előzetes régészeti kutatások **nélkül ne indíthatóak építkezések.** Miután kétségtelen, hogy a műemlékek egy része jelentéktelenebb értéket képvisel, **revízió alá veszik a műemléképületek jegyzékét.** Ezzel a feladattal megbízott bizottság már meg is alakult és reálisan fogja mérlegelni, mi tekinthető műemléknek.

Gárdonyi Jenő